

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

VIITE: TALOUSARVIOASETUS (254 /2004) 66 I §

TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO VUOSI 2010 RIISTA-JA KALATALOUDEN TUTKIMUSLAITOS

Yleistä

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tilinpäätös vastaa maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan talousarvioasetuksen 63 §:n (254/2004) vaatimuksia. Myös laitoksen toimintakertomus vastaa talousarvioasetuksen 65 §:n vaatimuksia.

Valtion vuoden 2010 talousarviossa asetetut ja ministeriön ohjauksessaan täydentämät tulostavoitteet on kirjattu 26.1.2010 päivättyyn maa- ja metsätalousministeriön ja RKTL:n väliseen tulossopimukseen.

Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan kokonaisuutena RKTL:n toiminta on tukenut omalta osaltaan ministeriön toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista, ja laitoksen toimintaa voidaan siten pitää tuloksellisena.

Ministeriö kiinnittää kuitenkin edellisen vuoden tilinpäätöskannanoton tapaan huomiota tarpeeseen turvata riittävät riistantutkimuksen resurssit, jotta yhteiskunnallisen päätöksenteon perustaksi saadaan luotettavaa ja kattavaa tietoa riistaeläinkantojen tilasta ja niiden kestävästä metsästäytystasosta. Viimeisten vuosien aikana ministeriö on joutunut ohjaamaan talousarvion muilta momenteilta avustusta riistantutkimuksen ydintoimintaan - keskeisten lajien kannanarviointiin. Tätä kehitystä ei voida pitää toivottavana, vaan laitoksen on kyettävä priorisoimaan omia resurssejaan siten, että tutkimuslaitoksen ydintehtävät voidaan turvata.

Lisäksi ministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että strategista, tulossopimuksessa sovittua kehittämistavoitetta elinkeino-, yhteiskunta- ja taloustutkimuksen sekä riistantutkimuksen (erityisesti suurpetokantojen kannanarviointia) vahvistamisesta ei laitos ole kyennyt vieläkään toteuttamaan.

Ministeriö pitää myös tärkeänä, että RKTL huomioi vesiviljelyn kasvavan merkityksen kalatalouden alkutuotannossa sekä EU:n kalastuspolitiikassa ja panostaa siihen liittyvään asiantuntija- ja kehittämistoimintaan. Erinomaisia esimerkkejä tästä ovat mm. EU:n Itämeristrategiaan liittyvä AQUABEST -hanke sekä elinkeinon sijainninohjaus. Sen sijaan laitoksen maksullisen

viljelytoiminnan ja sopimuskasvatuksen volyymia tulee arvioida kriittisesti laitoksen sopeuttamissuunnitelmassa.

Lisäksi ministeriö pitää tärkeänä, että tutkimuslaitos on mukana luonnonvarojen uudenlaisen hyödyntämisen liittyvässä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa, kuten esimerkiksi vähempiarvoisten kalalajien poistokalastuksen ja hyödyntämisen kehittämisessä.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä RKTL:n toiminta on ollut tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen perusteella arvioituna pääosin tehokasta. RKTL on ministeriön käsityksen mukaan kyennyt saavuttamaan keskeisimmät tulostavoitteensa.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen perusteella arvioituna RKTL:n tuotoksille ja laadunhallinnalle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin, ja laitoksen toimintaa voidaan siten pitää tuloksellisena.

c) Henkisten voimavarojen hallinta

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä RKTL:n henkisten voimavarojen hallinnalle asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet, ja toimintaa voidaan myös tältä osin pitää tuloksellisena. Ministeriö toteaa, että RKTL:n henkilöstömäärä on viime vuosina vähentynyt ennakoitua nopeammin ja että toiminnan tehokkuuden turvaaminen edellyttää jatkossa menestyksellistä rekrytointia osaamistason ylläpitämiseksi. Lisäksi RKTL:n tulisi uusia tehtäviä tai toimeksiantoja esittäessään tai vastaanottaessaan esittää arvionsa tehtävän vaatimista resursseista ja näiden saatavuudesta.

Ministeriö toteaa, että mahdollinen resurssien niukkuuden johdosta suoritettava tutkimuslaitoksen tehtävien tai toimeksiantojen priorisointi tulee tapahtua siten, että ensisijaisesti suoritetaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen tarvittavat toimeksiannot. Priorisoitujen tehtävien ja toimeksiantojen tulee kaikissa tapauksissa tukea tulostavoitteiden toteutumista.

Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan RKTL:n tuloksellisuusraportoinnin perusteet ovat pääosin asianmukaiset. RKTL:sta on mahdollista saada pääsääntöisesti kaikki ne ministeriön tarvitsemat toimialaa kuvaavat tiedot, joita RKTL tehtäviensä mukaisesti tuottaa. Ministeriö tekee kuitenkin seuraavat huomiot raportoinnin kehittämiseksi:

Ensinnäkin ministeriö toteaa, että tilinpäätösasiakirjan sivulla 10 oleva taulukko on ongelmallinen, sillä siitä ei käy ilmi, miten kustannukset jakaantuvat eri tulosityksiköiden toimintoihin. Taulukkoa käytetään myös valtion talousarvion momentin perusteluissa, joten sen kehittäminen on ohjaamisen kehittämisen kannalta olennaista. Taulukon tekee ongelmalliseksi mm. se että taulukossa esitetään yhdessä kala- ja riistavarojen arviointi ja tilastointi. Olennaista olisi saada tietää se, miten suuri osa kohdentuu yhtäältä kalavarojen arviointiin sekä tilastointiin ja toisaalta riistavarojen kannanarviointiin sekä tilastointiin. Lisäksi tutkimuksen asiantuntijatoiminta on

käsitteenä epämääräinen eikä siitäkään käy ilmi, miten suuri osa kohdentuu kalantutkimuksen asiantuntijatoimintaan ja toisaalta riistantutkimuksen asiantuntijatoimintaan. Tulosityksikkökohdaisissa analyyseissä ei käytetä edellä mainittuja käsitteitä, joten myöskään niiden avulla ei voi saada tietoja kustannusten jakaantumisesta yllä mainitulla tavalla. Ministeriö toteaa, ettei sen ole edellä mainitusta syystä mahdollista arvioida RKTL:n yksittäisten toimintojen tuloksellisuutta lopullisesti.

Ministeriö esittääkin, että laitos selvittää mahdollisuutta muuttaa taulukon esittämistapaa siten, että eri tulosityksiköt kirjataan itsenäisinä (esim. kalatutkimus, riistantutkimus) ja niiden alakohdiksi merkitään erikseen kustannusten jakaantuminen tutkimukseen, kannanarviointiin, tilastointiin ja tutkimuksen asiantuntijatoimintaan. Samalla tulisi sanallisesti kuvata mitä tutkimuksen asiantuntijatoiminnalla tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Tilinpäätöskertomuksessa esitetty suoritteiden määriä ja toiminnan kustannuksia koskeva tieto ei välittömästi kuvaa RKTL:n toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Jatkossa raportointia tulee kehittää edelleen siten, että RKTL:n tulostavoitteisiin liittyvien tunnuslukujen toteumista on mahdollista verrata suoraan tilinpäätöskertomukseen sisältyvien tietojen perusteella. Suoritteiden määrien lisäksi raportoinnissa tulee esittää, miten suoritteet liittyvät RKTL:n eri toimintojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskeviin tavoitteisiin.

Raportoinnissa tulee johdonmukaisesti esittää tulossopimukseen sisältyvien hanketasoisten tavoitteiden toteutuminen kaikkien niiden toimintojen osalta, joissa hanketasoisia tavoitteita on asetettu.

Raportoinnissa tulee esittää selvitys niistä tulostavoitteiden toteutumisen kannalta merkityksellisistä tehtävistä, toimeksiantoista tai hankkeista, joita RKTL ei ole kyennyt suorittamaan, sekä tähän liittyvien riskien arviointi.

Ministeriön esitys viraston/laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että RKTL:n tulee edelleen kohdentaa käytettävissä olevia voimavaroja Euroopan unionin ja kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen tehtävien hoitamisen kannalta tärkeisiin tehtäviin ja toimeksiantoihin. Tehtävien hoitamista tukevan maksullisen toiminnan kannattavuutta sekä ulkopuolisen rahoituksen hankintaa on pyrittävä tehostamaan.

Toimiessaan asiantuntijana muun kuin maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvassa säädöshankkeessa RKTL:n tulee tapauskohtaisesti ennalta arvioida hankkeesta sille mahdollisesti aiheutuva resurssitarve, resurssien saatavuus sekä vaikutukset muuhun toimintaan. Tämä arvio on saatettava maa- ja metsätalousministeriön tietoon siltä osin kuin asialla on merkitystä RKTL:lle asetettujen tulostavoitteiden toteutumisen kannalta.

Lisäksi laitoksen tulee jatkaa tuottavuusohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista. Ministeriö odottaa laitoksen sopeuttamissuunnitelman valmistumista vuoden 2011 alkusyksyn aikana, jotta sopeuttamissuunnitelman kehittämisehdotuksista voidaan käydä keskustelua loppuvuoden tulosohjauksen yhteydessä.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston/laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö tulee arvioimaan RKTL:n tuloksellisuuden kehitystä laitoksen kanssa käytävissä tulosneuvotteluissa syksyllä 2011 laitoksen kaikkien eri toiminta-alueiden osalta. Ministeriö pyrkii lisäksi kehittämään edelleen tulosohjausmenettelyä erityisesti laatimalla hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista osoittavia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita.

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Osastopäällikön sijainen,
Kalastusneuvos

Markku Aro

TIEDOKSI:

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
Maa- ja metsätalousministeriö/kansliapäällikkö, talousyksikkö, KRO:n yksiköt